

องค์พระที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟในงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ศาลเจ้าเล่งจูเกียงจังหวัดปัตตานี

ปัญญาจิรวรรค์ พงกษวัฒน์

นักวิชาการอุดมศึกษาชำนาญการ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

บทนำ

ศาลเจ้าเล่งจูเกียง หรือ ศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวเป็นศาลเจ้าเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดปัตตานีมาตั้งแต่โบราณ ตั้งอยู่ที่ถนนอาเนาะรู อำเภอเมือง ปัตตานี เดิมศาลเจ้านี้มีชื่อเรียกว่า "ศาลเจ้าโจวซุง" ตามหลักฐานที่จารึกอยู่ในศาลเจ้า ตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช 2117 ในรัชสมัยของสมเด็จพระมหาธรรมราชาแห่งกรุงศรีอยุธยา เป็นศูนย์รวมความศรัทธาของชาวไทยเชื้อสายจีนมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีศิษยานุศิษย์เลื่อมใสมากมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวมาเลเซียและสิงคโปร์ สังเกตได้จากช่วงงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก

งานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวเป็นงานประจำปีของจังหวัดปัตตานี ภายในงานมีการออกร้านจำหน่ายสินค้า การแสดงมหรสพมากมาย เช่น การแสดงงิ้ว การแสดงโนรา แต่พิธีกรรมสำคัญที่มีศิษยานุศิษย์และผู้ที่เกี่ยวข้องในศรัทธารอคอยมาตลอดหนึ่งปี คือ การหามพระลุยน้ำ ลุยไฟ ซึ่งผู้เขียนก็เป็นหนึ่งในผู้ที่เฝ้ารอพิธีกรรมนี้และได้มีโอกาสหามพระลุยน้ำ ลุยไฟในงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวเกือบทุกปี จึงอยากนำข้อมูลเกี่ยวกับองค์พระที่เข้าพิธีลุยน้ำ ลุยไฟ มาเขียนบอกเล่าให้ทุกท่านได้รับทราบเป็นข้อมูลเบื้องต้น เพื่อวันหนึ่งทุกท่านมีโอกาสได้เข้าร่วมในพิธีกรรมนี้อย่างน้อยจะได้ทราบถึงชื่อและประวัติขององค์พระไม่มากก็น้อย

องค์พระองค์ที่ 1 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

“เฒ่าจ้อยโจวซือ” หรือ “โจวซือกง” หรือที่คนปัตตานีรู้จักกันในนาม “พระหมอ” พระหมอประดิษฐานอยู่ที่โถงกลางของศาลเจ้าเล่งจูเกียง เป็นพระประธานประจำศาลเจ้าฯ และในงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวจะไม่มีการใช้ร่างทรงในการประกอบพิธี ดังนั้นพระหมอซึ่งเป็นพระประธานจะทำหน้าที่เป็นเจ้าพิธีกรรมทั้งหมด ไม่ว่าจะ เป็น พิธีปักหลักไฟ คือ การกำหนดหัวใจหรือการกำหนดจุดที่จะใช้ก่อกองไฟ, การเปิดโองน้มนต์เพื่อจะนำมารดตัวเป็นสิริมงคลแก่ศิษยานุศิษย์ก่อนทำการลุยไฟ การตัดยอดไฟในรอบแรกเพื่อเป็นการเริ่มพิธีลุยไฟ และการลุยไฟในทุกรอบพระหมอจะเป็นองค์พระองค์แรกที่เข้าพิธีก่อนเสมอ

ประวัติการอัญเชิญพระหมอมาประดิษฐานที่ศาลเจ้าฯ (โดยย่อ) เมื่อร้อยกว่าปีก่อนมีชาวบ้านได้ไปพบขอนไม้สีดำลอยมาติดอยู่ที่บริเวณสะพานบั้งฉิ่ง คลองอานะฮง ซึ่งปัจจุบันเป็นถนนปัตตานีภิรมย์ ชาวบ้านผู้นั้นจึงใช้มีดขอสับขึ้นมาเพื่อนำไปทำเป็นไม้ฟัน หลังจากใช้มีดฟันลงไปปรากฏว่ามีน้ำสีแดงคล้ายเลือดไหลมาจากท่อนไม้นั้น องค์พระโจวซือกงได้ประทับทรงชาวบ้านผู้นั้นแล้วอุ้มท่อนไม้สีดำนั้นขึ้นมาจากคลอง คุณพระจินคณานุรักษ์ทราบเรื่องจึงรีบมาดู พบว่าท่อนไม้นั้นอันที่จริงแล้วเป็นไม้แกะสลักเป็นองค์พระขนาดใหญ่ จึงได้อัญเชิญไปประดิษฐาน ณ ศาลเจ้าปูนเถ่ากง ที่ตลาดจีน(เกียดาจีนอ) เป็นองค์ประธานของศาลเจ้า ชาวบ้านจึงเรียกศาลเจ้าปูนเถ่ากงใหม่ว่า “ศาลโจวซือกง” (ก่อนมีการอัญเชิญเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวมาประดิษฐานแล้วเปลี่ยนชื่อเป็น "ศาลเจ้าเล่งจูเกียง") หลังจากนั้นพระเฒ่าจ้อยโจวซือ หรือ พระหมอจึงเป็นที่เคารพสักการะของชาวจีนในเมืองปัตตานี

โจวซือกง หรือ พระหมอ
พระประธานประจำศาลเจ้าเล่งจูเกียง

การทำพิธีปักหลักไฟ

พระหมอทำพิธีลุยน้ำ ลุยไฟ

องค์พระองค์ที่ 2 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวประดิษฐานอยู่ที่โถงกลางด้านซ้ายของศาลเจ้าเล่งจูเกียง ท่านคือเทพธิดาองค์เดียวที่เกิดในประเทศจีน แต่สำเร็จมรรคผลเป็นเทพธิดาในประเทศไทย เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวเป็นเทพองค์หนึ่งที่คนไทยเชื้อสายจีนนับถือกันมากที่สุด ในแต่ละปีมีผู้เดินทางมากราบไหว้สักการะเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะมาจากต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ โดยเฉพาะชาวจีนในมาเลเซียและสิงคโปร์ให้ความนับถือในตัวท่านเป็นจำนวนมาก ส่วนในเมืองไทยเองมีบางจังหวัดถึงกับสร้างองค์จำลองของท่าน และนำไปประดิษฐานในศาลเจ้าประจำจังหวัดเพื่อให้ผู้ที่นับถือได้เคารพสักการะ

สำหรับความเป็นมาของการอัญเชิญเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว มาประดิษฐานภายในศาลเจ้าตามที่มีการบันทึกไว้ คือ คุณพระจีนคณานุรักษ์ ซึ่งเป็นกัปตันจีนหรือนายอำเภोजีนในสมัยนั้น ได้ป่วยเป็นโรคผิวหนังชนิดหนึ่งรักษาอย่างไรก็ไม่หาย จึงได้ไปไหว้พระเฉ่งจู้โจวซือ หรือ พระหมอ ซึ่งเป็นพระประธานในศาลเจ้าโจวซือกง ศาลเจ้าประจำท้องถื่นตลาดจีนเมืองปัตตานี พระเฉ่งจู้โจวซือได้ประทับร่างทรงแล้วสั่งให้คุณพระจีนคณานุรักษ์ไปทำการกราบไหว้ขอเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวที่ตำบลกรือเซะให้ช่วยรักษา และอัญเชิญให้ท่านมาประทับที่ศาลเจ้าฯ

คุณพระจีนคณานุรักษ์ ได้ทำตามที่ร่างทรงของพระหมอบอกไว้จึงหายจากโรคนั้น แต่หลังจากที่หายจากโรค พระจีนคณานุรักษ์ได้ลิ้มค้ำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ ปรากฏว่าท่านกลับมาเป็นโรคเดิมอีก ท่านจึงนึกขึ้นได้ รีบไปกราบไหว้เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว แล้วให้ช่างทำการแกะสลักไม้มะม่วงหิมพานต์ที่เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวได้ออวัตินบาตกรรมเป็นรูปองค์เจ้าแม่ฯ แล้วอัญเชิญไปประทับที่ศาลเจ้าโจวซือกง และเปลี่ยนชื่อเป็น “ศาลเจ้าเล่งจูเกียง” มาจนถึงปัจจุบันนี้

อ้างอิงจาก www.kananurak.com

เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว

ศิษยานุศิษย์อัญเชิญเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว
เข้าพิธีลุยน้ำ ลุยไฟ

องค์พระองค์ที่ 3 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าที่แป๊ะกง เจ้าที่แป๊ะกงประดิษฐานอยู่บริเวณโถงกลางทางด้านขวาของศาลเจ้าเล่งจูเกียง โดยเจ้าที่แป๊ะกงนั้นถือว่าเป็นพระผู้ใหญ่องค์หนึ่งของศาลเจ้าฯ พระผู้ใหญ่ในศาลเจ้าเล่งจูเกียง คือ พระเก่าแก่มีอายุมาก สำหรับการสังเกตว่าพระองค์ไหนคือพระผู้ใหญ่ ให้สังเกตในตัวพระ หรือเกี่ยวหามพระ ถ้าเป็นพระผู้ใหญ่จะมี กระป๋ 7 ดาวเป็นอาวุธประจำตัวไว้ใช้สำหรับปราบสิ่งชั่วร้าย

ทั้งนี้คำว่า แป๊ะกง ก็คือ เจ้าที่ ถ้าเป็นคนไทยก็จะเรียกกันว่าศาลตายาย หรือเทพยาผีดิน ซึ่งเป็นความเชื่อที่ว่าทุกหนทุกแห่งนั้นจะมีเจ้าที่คุ้มครองและดูแลผืนแผ่นดินนั้นมาอยู่ช้านาน ถึงได้ต้องมีการเซ่นไหว้วิญญาณของผู้ที่ดูแลสถานที่แห่งนั้น เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข ห้างร้านที่เราทำการค้าขาย จำต้องมีรูปเจ้าที่(เจ้าพระยาผีดิน) นี้ไว้ในที่อยู่อาศัย หรือที่ทำการค้าขาย เพื่อความเป็นอยู่เย็นเป็นสุข การค้าขายที่เจริญรุ่งเรือง และครอบครัวที่อยู่อย่างสงบสุข อีกหนึ่งความเชื่อก็คือ เจ้าที่แป๊ะกงจะทำหน้าที่เป็นคนนำคำอธิษฐานของชาวบ้านไปบอกกับเทพในศาล

เจ้าที่แป๊ะกง

เจ้าที่แป๊ะกงเข้าพิธีลุยน้ำ ลุยไฟ

องค์พระองค์ที่ 4 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวองค์เล็ก เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวองค์เล็ก ประดิษฐานอยู่บริเวณโถงกลางทางด้านซ้ายในถ้ำหรือโถะบูชาเดียวกับเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว ชาวปัตตานีและกลุ่มคนหามพระจะเรียกท่านว่า "น้องเจ้าแม่ฯ" สาเหตุในการสร้างเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวองค์เล็กขึ้นมาสาเหตุหนึ่ง คือ เวลาที่มีการอัญเชิญองค์เจ้าแม่ฯ ไปชมมโนราห์ที่บ้านรังนก หรืออัญเชิญไปบวง (สุสานเจ้าแม่ฯ) จะได้มีองค์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวประทับอยู่ที่ศาลเจ้าเพื่อให้ผู้ที่ศรัทธามากกราบไหว้ขอพรได้ เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวองค์เล็กเป็นองค์พระที่มีอายุเก่าแก่องค์หนึ่งของศาลเจ้าฯ

องค์พระองค์ที่ 5 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เฉงจู้ยใจซือ(พระหมอ)องค์เล็ก หรือที่คนปัตตานีเรียกท่านว่า “น้องพระหมอ” ส่วนคนهامพระที่ศาลเจ้าเล่งจูเกียงจะเรียกท่านว่า “องค์ดำ” พระหมออน้อยที่เดียวกับพระหมอองค์ประธาน คือโถงกลางของศาลเจ้าเล่งจูเกียง พระหมออน้อยเป็นอีกองค์หนึ่งที่อยู่กับศาลเจ้ามาช้านาน เป็นหนึ่งในองค์พระที่กลุ่มคนهامพระอยากหามมากที่สุด เอกลักษณ์หนึ่งของพระหมออน้อยคือ เป็นองค์พระที่มีคนหามได้สัดส่วนหรือสมส่วนที่สุด

องค์พระองค์ที่ 6 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าแม่ทับทิม หรือ เจ้าแม่สมุทร(องค์ใหญ่) เจ้าแม่ทับทิม ประดิษฐานอยู่ใต้ชะลูด้านขวาบริเวณโถงด้านหลังของศาลเจ้าเล่งจูเกียง ในอดีตกลุ่มคนหามพระที่ศาลเจ้าเล่งจูเกียงจะเรียกท่านว่า “น้องพระหมองค์ขาว” เนื่องจากสมัยก่อนท่านประทับอยู่ในถ้ำเดียวกับพระหมอ ตรงโถงกลางด้านหน้าของศาลเจ้า เจ้าแม่ทับทิม เป็นเทพแห่งสายน้ำและท้องทะเล ในอดีตนั้นเจ้าแม่ทับทิมได้ขึ้นชื่อว่าทำพิธีลุยน้ำเป็นจำนวนมากรอบที่สุดในบรรดาองค์พระทั้งหมดในศาลเจ้าเล่งจูเกียง แต่ในปัจจุบันองค์พระเกิดการสึกหรือจากกาลเวลา จึงทำพิธีลุยน้ำข้ามแม่น้ำปัตตานีเหลือเพียงรอบเดียว

เจ้าแม่ทับทิมเป็นเทพที่ชาวจีนให้ความเคารพนับถือมากองค์หนึ่งโดยเฉพาะผู้ที่เดินเรือหรือทำธุรกิจเกี่ยวกับประมงจะให้ความเคารพนับถือองค์เจ้าแม่ทับทิมเป็นจำนวนมาก จึงทำให้ท่านมีชื่อเรียกมากมาย เช่น เจ้าแม่หมาโจว, เทียนส่งเซ่งไ้, หมาโจวโป่ว เป็นต้น ส่วนที่คนไทยเรียกท่านว่า “เจ้าแม่ทับทิม” เนื่องจากเครื่องประดับประจำองค์ท่านนั้นเป็นพลอยสีแดง

สำหรับในพิธีหามพระลุยน้ำ - ลุยไฟ เมื่อปี 2560 เป็นครั้งแรกของพิธีกรรมที่มีมายาวนานหลายร้อยปีนี้ ที่เจ้าแม่ทับทิมได้รับการทอดเบี่ยงเสี่ยงทายให้อัญเชิญออกจากศาลเจ้าเล่งจูเกียงเป็นองค์แรก

องค์พระองค์ที่ 7 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

ตัวละครเอี้ยะ หรือ เจ้าพ่อเสือ(องค์ใหญ่ ตัวเล่าเอี้ยะ ประดิษฐานอยู่ใต้บูชาตรงกลางบริเวณโถงด้านหลังของศาลเจ้าเล่งจูเกียง กลุ่มคนหามพระที่ศาลเจ้าเล่งจูเกียง จะเรียกท่านอีกชื่อหนึ่งว่า “องค์หน้าทอง” เนื่องจากในสมัยก่อนไม่มีการกั้นกระจะระหว่างองค์พระในศาลเจ้า ทำให้ใบหน้าขององค์พระโดนควันธูปจนกลายเป็นสีดำ โดยในปี 2539 ทางศาลเจ้าเล่งจูเกียงได้อัญเชิญองค์ตัวละครเอี้ยะเข้าร่วมในพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ เป็นครั้งที่ 2 หลังจากไม่ได้เข้าร่วมในพิธีมาหลายสิบปี และในปีนั้นก่อนที่องค์ตัวละครเอี้ยะจะทำพิธีลุยน้ำ ลูกศิษย์ได้ทำการสรงน้ำให้ท่านปรากฏว่าเมื่อทำการรดน้ำลงไปใบหน้าขององค์ตัวละครเอี้ยะได้กลายเป็นสีทอง เหล่าลูกศิษย์ที่เห็นจึงขนานนามท่านว่า “องค์หน้าทอง”

เอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่งของ ตัวเล่าเอี้ยะ หรือ เจ้าพ่อเสือ ก็คือ การเดินเข้าทำพิธีลุยไฟแบบคุดัน

องค์พระองค์ที่ 8 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

พระโพธิสัตว์ อวโลกิเตศวร(องค์ใหญ่) เป็นพระเพียงองค์เดียวที่สำเร็จธรรมมรรคผลทั้ง 2 ศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ และศาสนาเต๋า เป็นองค์พระที่ชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนนับถือมาก คนจีนต่างนิยมนามว่า "เจ้าแม่กวนอิม" เพราะยึดถือจากพระประวัติ ของพระนางเมี่ยวซ่าน องค์หญิง ๓ แห่งราชวงศ์เมี่ยว พระธิดาของพระเจ้าเมี่ยวจง ซึ่งเชื่อกันว่า เป็นชาติสุดท้ายของพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์

เกี่ยวเจ้าแม่กวนอิมของศาลเจ้าเล่งจูเกียงจะมีเอกลักษณ์ไม่เหมือนเกี่ยวองค์พระอื่น คือ เกี่ยวจะแคบกว่า และลวดลายโดยส่วนใหญ่จะเป็นรูปต้นไม้ และธงหลังเกี่ยวที่ใช้ในวันสมโภชน์จะเป็นธงสีขาวทั้งหมด

องค์พระองค์ที่ 9 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าพ่อกวนอู(องค์ใหญ่) เทพเจ้าแห่งความจงรักภักดี ซื่อสัตย์ กล้าหาญ เจ้าพ่อกวนอูเป็นเทพเจ้าจีนที่มีผู้เคารพนับถือเป็นอย่างมากองค์นี้ในประเทศไทย มีหลายปางมีทั้งปางชูและปางบุน โดยเจ้าพ่อกวนอูของศาลเจ้าเล่งจูเกียงจะเป็นปางบุนนั่งอ่านตำรา

เอกลักษณ์ของการหามเจ้าพ่อกวนอูลุยไฟของศาลเจ้าเล่งจูเกียง คือ ถ้าไฟไม่สูงจะไม่เข้าโดยเด็ดขาด

องค์พระองค์ที่ 10 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

ไฉชิงเอี้ยะ เทพเจ้าโชคลาภ(องค์ใหญ่) ไฉชิงเอี้ยะ เทพเจ้าโชคลาภ เป็นเทพเจ้าอีกหนึ่งองค์ที่ชาวจีนนับถือกันมาก เป็นเทพองค์แรกที่นิยมไหว้เมื่อเข้าสู่วันตรุษจีน โดยไฉชิงเอี้ยะเป็นเทพเจ้าอีกหนึ่งองค์เช่นกันที่มีทั้งปางบุนและปางบู๊

สำหรับไฉชิงเอี้ยะ เทพเจ้าโชคลาภของศาลเจ้าเล่งจูเกียงเป็นปางบู๊ ตามตำนานท่านมีชื่อว่า “จ้าวกงหมิง” มีของวิเศษ 4 ชิ้น สำหรับใช้เรียกเงินเรียกทองให้ไหลมาเทมา การค้าราบรื่น มีกำไรดี

ไฉชิงเอี้ยะปางบู๊ จะมีใบหน้าดุประทับอยู่บนหลังเสือ ถือกระบอง และก้อนทอง เชื่อกันว่าถ้าใครได้สักการบูชา ท่านจะประทานพรช่วยเรื่องหนี้สิน ให้ผู้บูชาเก็บหนี้ได้ง่ายขึ้น ลูกหนี้ไม่คิดเบี้ยวให้ต้องลำบากใจ นอกจากนี้ยังมีอนุภาพช่วย ดูแล และควบคุมบริวาร ตลอดจนลูกจ้างให้อยู่ในระเบียบวินัย มีความขยันในการทำงานด้วย ดังนั้น เจ้าของกิจการ บรรดาข้าราชการ ทหาร หรือตำรวจ จึงนิยมบูชา

องค์พระองค์ที่ 11 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

ตัวเล่าเอี้ยะ หรือ เจ้าพ่อเสือ(องค์เล็ก) ตัวเล่าเอี้ยะ เทพเจ้าซึ่งได้ชื่อว่ามีพลังศรัทธาในการปกป้อง อภิบาล ปราบปรามศัตรู...พิชิตมาร สิ่งเลวร้ายได้รอบทิศ โดยเฉพาะช่วงเทศกาลตรุษจีน ผู้คนที่ศรัทธาจะมากกราบไหว้เพื่อ ความเป็นสิริมงคลต่อตัวเองและครอบครัว

ตัวเล่าเอี้ยะเป็นเทพที่สำคัญองค์หนึ่งชาวจีนแต่จิวันนับถือกันมาก ได้ชื่อว่าเป็นผู้ตรวจภพทิศเหนือชื่อ “เฮียง เทียนเสียงตี้” มีรงดำเป็นอาญาสิทธิ์ สยบปีศาจร้าย เหยียบเต่าและงู มีเสือเป็นยานพาหนะ จึงเรียกกันว่า “เจ้าพ่อ เสือ”

องค์พระองค์ที่ 12 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าแม่ทับทิม หรือ เจ้าแม่สมุท(องค์เล็ก) เทวสตรีของจีนที่ได้รับความนิยมในหมู่ของชาวฮกเกี้ยน ชาวแต้จิ๋ว และชาวจีนโพ้นทะเล ที่ประกอบอาชีพประมงและเดินเรือ ซึ่งในปัจจุบันการนับถือหมาโจ้วมีอยู่ทั่วโลก และถือว่าเป็นเทพที่ได้รับการนับถือมากที่สุดของไต้หวันอีกด้วย

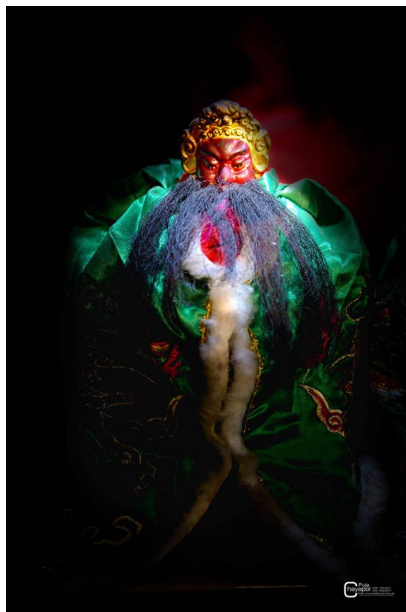
องค์เจ้าแม่หมาโจ้ว หรือ เทียนโหวเซี้ยบ้อ จะมีเทพบริวาร 2 องค์ คือ “เกาเฉียว” เทพบริวารหุทิพย์ ได้ ยินหมิ่นลี่ หรือ และ “เกาหมิง” เทพบริวารตาทิพย์ มองไกลพันลี้ หรือ ขนาบอยู่ด้านข้างซ้ายขวา

องค์พระองค์ที่ 13 และ 14 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าพ่อกวนอู องค์ถือหนวดและไม้ถือหนวด เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ เจ้าพ่อกวนอูองค์ถือหนวดและไม้ถือหนวด เป็นองค์พระที่มีความเก่าแก่ที่สุดคู่นึงของศาลเจ้าเล่งจูเกียง เป็นองค์พระที่คนหามพระปรารภนาที่จะหามมากที่สุดอีกด้วย เนื่องจากองค์พระมีขนาดเล็กน้ำหนักเบาเวลาเหียนเกี้ยว(กระโดดเข้าตามจังหวะเสียงกลอง) จะทำได้ง่าย

ในอดีตเป็นองค์พระที่ใหญ่มักจะให้เด็กๆ ที่กำลังเปลี่ยนจากการถือธงตามพระ ขึ้นมาหามพระลุยน้ำลุยไฟได้หามก่อนเพื่อสะสมประสบการณ์ ก่อนที่จะขึ้นไปหามพระใหญ่ตามลำดับต่อไป

องค์พระองค์ที่ 15 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (องค์เล็ก ปางประทานบุตร) พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร หรือ เจ้าแม่กวนอิม เจ้าแม่กวนอิมองค์เล็กของศาลเจ้าเล่งจูเกียงองค์นี้เป็นปางประทานบุตร ซึ่งเจ้าแม่กวนอิมเป็นเทพเจ้าเงินอีกองค์หนึ่งที่มีหลายปาง

เกี้ยวเจ้าแม่กวนอิมองค์เล็กจะเหมือนกับเกี้ยวเจ้าแม่กวนอิมองค์อื่นๆ ของศาลเจ้าเล่งจูเกียง คือ เกี้ยวจะแคบและลายส่วนใหญ่จะเป็นต้นไม้ และใช้ธงสีขาวทั้งหมดในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว

องค์พระองค์ที่ 16 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าพ่อกวนอู บู - ธาดา(ออกแทนเจ้าพ่อกวนอูองค์ดำ) เจ้าพ่อกวนอูอีกหนึ่งองค์ของศาลเจ้าเล่งจูเกียง แต่เดิมองค์ที่เข้าร่วมพิธีลุยน้ำลุยไฟจะเป็นองค์หน้าดำ แต่คนหามพระจะรู้จักกันในชื่อ กวนอูธาดา เพราะเป็นพระประจำบ้านของคุณธาดา คณานุรักษ์ ซึ่งอัญเชิญมาประทับที่ศาลเจ้าเล่งจูเกียง หลังจากเข้าร่วมพิธีลุยน้ำลุยไฟมาเป็นเวลานาน ทำให้องค์พระเกิดความเสียหายชำรุดอย่างมาก ศาลเจ้าฯ จึงได้อัญเชิญเจ้าพ่อกวนอูของคุณโฆษิต ธรรมประมวล(ปู่) มาประทับที่ศาลเจ้าฯ แทน และได้อัญเชิญเข้าร่วมพิธีลุยน้ำลุยไฟในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวในปี 2566 นี้เป็นครั้งแรก

องค์พระทั้ง 16 องค์ที่กล่าวมาข้างต้นเป็นพระที่ประทับอยู่ ณ ศาลเจ้าเล่งจูเกียง แต่ในพิธีลุยน้ำลุยไฟในงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวยังได้มีการอัญเชิญองค์พระที่ประจำอยู่ที่บ้านเก่าแก่บริเวณศาลเจ้ามาเข้าร่วมพิธีอีก 9 องค์ด้วยกัน คือ

1. องค์พระจากบ้านกงสี มีพระเข้าร่วมพิธี 3 องค์ ได้แก่ เทพเจ้าโชคลาภปางบุน, เจ้าพ่อกวนอู และเจ้าแม่กวนอิม

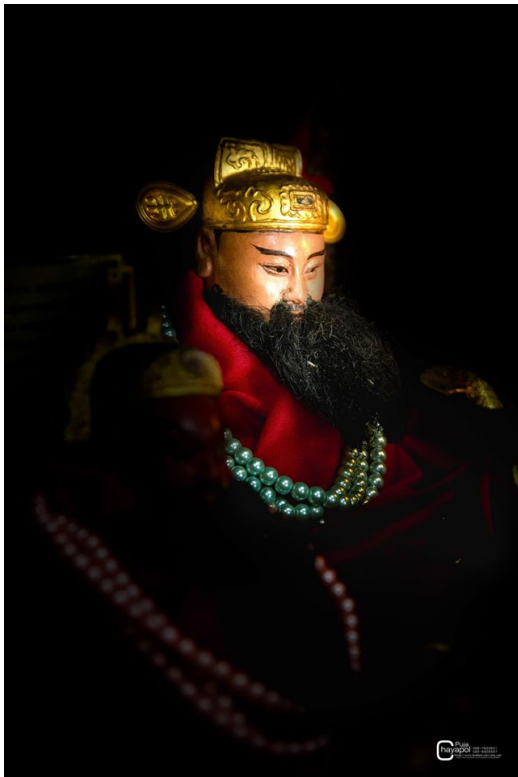
2. องค์พระจากบ้านเลขที่ 3(บ้านรังนก) กงสี มีพระเข้าร่วมพิธี 5 องค์ ได้แก่ เจ้าพ่อกวนอู 2 องค์(มีองค์ครักซ์และไม่มีองค์ครักซ์), ตัวเล่าเอี้ยะ, จูล่ง และปุนเถ้ากง

3. องค์พระจากบ้านกนกพงศ์ 1 องค์ คือ เทพเจ้าโชคลาภปางบู

องค์พระองค์ที่ 17 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

ไฉชิงเอี้ยะ เทพเจ้าโชคลาภปางบุน ไฉชิงเอี้ยะ เทพเจ้าโชคลาภที่ประดิษฐานอยู่ ณ บ้านกงสี บริเวณกือดาจिनอ เป็นเทพเจ้าโชคลาภปางบุน ตามตำนานในอดีตมีชื่อว่า “ปีกาน” เป็นเศรษฐีใจบุญที่ไม่มีหัวใจ เวลาออกเดินทางไปยังสถานที่ต่างๆ ด้วยความที่ไม่มีหัวใจนี้เอง เขาจึงมักโปรยเงินโปรยทองแก่ผู้คนทั่วไป โดยไม่เลือกว่าคนนั้นดีหรือคนนั้นไม่ดี ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง

และเมื่อถึงวันตรุษจีนชาวจีนโดยส่วนใหญ่จะนิยมบูชาไฉชิงเอี้ยะ เทพเจ้าโชคลาภ เป็นองค์แรกเพื่อขอพรทางการเงิน การค้าขายและขอโชคลาภ

องค์พระองค์ที่ 18 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าพ่อกวนอูเมืองครักษ์(บ้านกงสี) เทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ จงรักภักดี เป็นเทพเจ้าจีนที่มีผู้นับถือมากมาย เจ้าพ่อกวนอูเมืองครักษ์องค์นี้ดั้งเดิมเป็นของนายบั่นเซ่ง คณานุรักษ์ เมื่อครั้งที่ยังอยู่บ้านนายบั่นเซ่งที่ถนนปัตตานีภิรมย์ เคยแสดงอภินิหารด้วยการสั่นในคีนยกเกี้ยวเป็นที่ฮือฮามาแล้ว ปัจจุบันพระองค์นี้ได้ประทับอยู่ที่บ้านกงสี และเข้าร่วมพิธีลุยน้ำลุยไฟเป็นประจำทุกปี

องค์พระองค์ที่ 19 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าแม่กวนอิม(บ้านกงสี) พระมหาโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรบ้านกงสี หรือเจ้าแม่กวนอิมองค์นี้เป็นปางเดียวกับเจ้าแม่กวนอิมองค์ใหญ่ของศาลเจ้าเล่งจูเกียง เกี่ยวสำหรับอัญเชิญเจ้าแม่กวนอิมบ้านกงสีเข้าร่วมในพิธีลุยน้ำลุยไฟ ก็เป็นแบบเดียวกับของศาลเจ้าเล่งจูเกียง คือ เกี่ยวจะแคบกว่าเกี่ยวองค์พระอื่นๆ และใช้ธงหลังเกี่ยวเป็นสีขาวทั้งหมด

องค์พระองค์ที่ 20 และ 21 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

เจ้าพ่อกวนอูเมืองครักษ์และไม่มีเมืองครักษ์(บ้านรังนก) เทพเจ้ากวนอูเมืองครักษ์และไม่มีเมืองครักษ์(บ้านรังนก) เป็นพระประจำตัวของพระจีนคณานุรักษ์(ตันจู๋ล่าย) แต่เดิมพระองค์นี้ได้ประทับอยู่ที่บ้านถ้ำทะเล เมื่อพระจีนคณานุรักษ์ (ตันจู๋ล่าย) ถึงแก่กรรม ขุนพจน์สารบาญ(ตันบั่นลก) จึงอัญเชิญมาไว้ที่บ้านกงสี ต่อมาเมื่อขุนพจน์สารบาญ(ตันบั่นลก) ถึงแก่กรรม ได้ใช้บ้านกงสีเป็นที่ตั้งบำเพ็ญกุศล จึงได้ทำการอัญเชิญองค์พระที่ประทับอยู่ที่บ้านกงสีย้ายมาประทับที่บ้านเลขที่ 3/1 ถนนอาเนาะรู หรือชาวบ้านเรียกว่าบ้านรังนก และได้ประทับอยู่จนถึงปัจจุบัน

องค์พระองค์ที่ 22 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

ตัวเล่าเอี้ย(บ้านรังนก) ตัวเล่าเอี้ย หรือ เจ้าพ่อเสื่อ บางที่อาจเรียกว่าเจ้าพ่อใหญ่ องค์พระเก่าแก่อีกองค์หนึ่งที่ประอยู่ ณ บ้านเลขที่ 3/1 ถนนอาเนาะรู

ตามความเชื่อของชาวจีน ตัวเล่าเอี้ยได้รับการแต่งตั้งจากเง็กเซียนฮ่องเต้ให้เป็นผู้ตรวจการภพสามตำแหน่ง “ เฮียง เทียน เสี่ยง ตี ” ผู้พิชิตมาร มีธงเทพโองการดำเป็นอาญาสิทธิ์ ธงสีดำเป็นสัญลักษณ์ของท่าน เป็นธงบัญชาการของเจ้าหรือเทพพรหม มีลัญจกรอยู่ในธง อาญาสิทธิ์เฉียบขาด ต่อมาเง็กเซียนฮ่องเต้มีพระบัญชาให้ไปปราบสัตว์ประหลาด 2 ตน พอพบสัตว์ประหลาดทั้งสอง เฮียงเทียนเสี่ยงตีทราบทันทีว่าเป็นกระเพาะและลำไส้ของตนที่ปีศาจร้ายเข้าไปสิงสถิตอยู่ กระเพาะกลายเป็น "เต่า" และลำไส้กลายเป็น "งู" ท่านจึงเอาเท้าข้างหนึ่งเหยียบเต่า และเท้าอีกข้างเหยียบงูไว้ สยบสัตว์ปีศาจร้ายทั้งสองจนหมดฤทธิ์

องค์พระองค์ที่ 23 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

จูล่ง(บ้านรังนก) หนึ่งในตำนานจากนิยายสามก๊ก ได้รับการเคารพนับถือจากชาวจีนว่าเป็นเทพเจ้าแห่งความกล้าหาญ จากตำนานฝ่าทัพปราบอาเต๊า ที่จูล่งทำการช่วยเหลือบุตรชายของเล่าปี่ โดยบุกเข้าไปยังค่ายของโจโฉเพียงลำพัง และสู้รบกับทหารของโจโฉเป็นเวลากว่า 12 ชั่วโมง โจโฉประทับใจในความกล้าหาญและจงรักภักดีจึงยินยอมให้จูล่งพาอาเต๊ากลับสู่บิดาคือเล่าปี่

จูล่ง เป็นพระที่อัญเชิญมาประทับที่บ้านรังนกได้ไม่นาน และถูกอัญเชิญเข้าร่วมในพิธีลุยน้ำลุยไฟในงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวเป็นพระองค์ล่าสุดจากบ้านรังนก

องค์พระองค์ที่ 24 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

ปูนเถ่ากง(บ้านรังนก) ปูนเถ่ากง พระองค์นี้ประดิษฐานอยู่ที่บ้านเลขที่ 3 ถนนอาเนาะรู ถ้าค้นหาคำว่าปูนเถ่ากงในประเทศจีนจะไม่ใช่ที่รู้จัก เพราะท่านเป็นเทพที่ชาวจีนที่อพยพมาตั้งถิ่นฐานยังที่ต่างๆ ได้ตั้งขึ้นมาเพื่อกราบไหว้เจ้าของที่นั้นๆ ท่านจึงเปรียบเสมือนนายอำเภอของสถานที่นั้น ถ้าเปรียบเทียบกับประเทศไทยจะคล้ายกับเจ้าที่เจ้าทาง หรือพ่อปู่แม่ย่าที่ดูแลพื้นที่นั้นๆ อยู่

องค์พระองค์ที่ 25 ที่เข้าพิธีลุยน้ำ - ลุยไฟ ในงานสมโภชน์เจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว จังหวัดปัตตานี

ไฉ่ซิงเอี้ย(บ้านกนกพงศ์) ไฉ่ซิงเอี้ยปางบู๊องค์นี้เป็นพระประจำบ้านกนกพงศ์ เป็นองค์สุดท้ายที่เข้าร่วมพิธีลุยน้ำลุยไฟ ศาลเจ้าเล่งจูเกียงปัตตานี เมื่อถึงวันตรุษจีนจะมีพิธีอัญเชิญลงเกี้ยวเพื่อไปประทัด ณ ศาลเจ้าเล่งจูเกียงให้ประชาชนได้สักการะ

บทสรุป

ประเพณีหามพระลุยน้ำลุยไฟในงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว เป็นประเพณีที่สืบทอดมาแต่โบราณนับร้อยปี ถูกส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นและปรับเปลี่ยนเล็กน้อย เพื่อให้เข้ากับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป แต่หัวใจหลักๆ ของการทำพิธียังคงมีอยู่ครบถ้วน บทความนี้นำเสนอประวัติคร่าวๆ ขององค์พระที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าเล่งจูเกียง และบ้านเก่าแก่ที่อยู่บริเวณศาลเจ้าฯ ที่เข้าร่วมในพิธีลุยน้ำลุยไฟ เพื่อให้ผู้สนใจได้ทราบข้อมูลเบื้องต้นและรับรู้ที่มาที่ไปขององค์พระแต่ละองค์ และหากมีโอกาสได้เข้าร่วมชมประเพณีลุยน้ำลุยไฟในงานสมโภชเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยวในปีต่อๆ ไป จะเพิ่มอรรถรสในการชมและเข้าใจประเพณีนี้ รวมถึงสามารถอธิบายให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจท่านอื่นทราบข้อมูลเบื้องต้นได้